

SGEULACHDAN AN TILLEY NA SGEULACHDAN

Uamh an Òir

Air a h-aithris leis an Urr. Uilleam MacMhathain air Tobar an Dualchais

Tha iomadach àite air a bheil Uamh an Òir air a' Ghàidhealtachd agus, mar a tha Uilleam MacMhathain ag aithris, tha gach sgìre den bheachd gur ann às an uamh acasan a thàinig an sgeulachd:

"Tha Uamh an Òir air a chomharrachadh anns gach ceàrnaidh dhen Ghàidhealtachd... Chan urrainn do dhuine a ràdh càite bheil an uamh a tha seo ach gum bi gach àite a' tagairt gu bheil i anns an àite aca fhèin.

'S aithne dhut an sgeulachd? Gun deach am pìobaire sìos dhan uamh agus e a' seinn na pìoba, agus a chù. Agus bha iad ga chluinntinn agus 's e na coin-shìthe, a' ghall-uaine, 's e na coin-shìthe a chaidh na bhad agus thòisich an cù aige fhèin ga dhìon. Agus cha do thill esan a-riamh ach thàinig an cù, thill an cù a-mach agus gun bhile fionnaidh air!"

Tha seo a' ciallachadh nach robh bian air fhàgail air a' chù idir às dèidh dha an uilebheist a shabaid am broinn na h-uaimhe – an cù bochd!

An Greusaiche Buidhe

Geàrr-chunntas aithris leis an Urr. Tormod Dòmhnallach air Tobar an Dualchais

Bho chian nan cianachan bha fear ris an canadh iad an Greusaiche Buidhe a' fuireach ann an sgìreachd Ghleann Eilge. Agus a-null faisg air an Nollaig, a' bhliadhna a bh' ann an seo, smaoinich e gum falbhadh e a dh'ionnsaigh àite a bha taobh eile na beinne bho Ghleann Eilge a dh'iarraidh prèasant.

Agus co-dhiù no co-dheth, nuair a bha e a' dìreadh uchd àrd ann an sin ris an canadh iad, 's ris an can iad fhathast, Cnoc an Iolaire, nach ann a chuala e am fuaim bu bhinne 's bu cheòlmhoire a chuala e riamh, a' dol seachad air sìthean a th' ann am mullach a' chnuic. Agus ged a bha e na chabhaig, sheas e. Agus mar a b' fhaide a bha e na sheasamh, 's ann bu mhotha a bha e a' tighinn fo bhuidh a' chiùil. Bha an ceòl cho taitneach agus gun tuirt an Greusaiche Buidhe ris fhèin:

"Och thèid mi a-null agus èistidh mi caran greiseag."

SGEULACHDAN AN TILLEY NA SGEULACHDAN

'S chaidh e a-null, 's bha e a' cluinntinn a' chiùil 's bha leithid a bhuidh tàlaidh aig a' cheòl 's gun deach e a-staigh, agus 's ann an sin a bha an sealladh. Chan fhaca e leithid a shealladh riamh, no lùchairt riamh cho brèagha rithe. Chanadh e nach ann dhan an t-saoghal seo idir a bhùineadh e. Bha talla mòr ann loma-làn de shìthichean agus iad dhen an dreach a b' àille agus air an còmhdach anns na trusganan a b' àille.

Agus bha buidheann ann de luchd-ciùil, agus bha iad a' cluich innealan-ciùil a chunnaic agus a chuala e, agus an roinn bu mhotha dhiubh chan fhaca agus cha chuala e riamh iad. Agus chunnaic e an uair sin ruidhle-dannsa, 's an t-uabhas fhèin dhe na sìthichean anns an ruidhle. 'S bha a leithid de bhuidh aig a' cheòl agus aig an t-sealladh air a' Ghreusaiche Bhuidhe 's gun tug e duibh-leum a-staigh ann am measg nan sìthichean anns an ruidhle.

Bha e ann an sin ùine mhòr ach cha robh fios aigesan air. An oidhche sin, bha bean a' Ghreusaiche Bhuidhe ann an Gleann Eilge ga fheitheamh, agus nuair a thàinig an uair a bha i a' smaoinachadh gum bu chòir dha a bhith air ais co-dhiù, sheall i a-mach. Sealladh dheth cha robh ri fhaicinn. 'S shuidh i 's thàinig a' mhadainn 's cha tàinig fear an taighe dhachaigh. Thàinig an ath latha 's cha tàinig an Greusaiche Buidhe dhachaigh. 'S thàinig an treas latha 's cha tàinig e dhachaigh.

Bha a bhean ann an sin 's i fo bhròn, agus bha i greis ga chaoidh. Ach mu dheireadh thall, nach ann a thàinig an t-àm agus an oidhche mun cuairt anns an do dh'fhalbh ceann-bliadhna na h-oidhche anns an do dh'fhalbh an Greusaiche Buidhe. Agus thuirt a' chailleach rithe fhèin:

"Ò ma-thà, gu dearbh fhèin e, chan eil e gu sìon a dh'fheum dhomhsa a bhith a' caoidh na dh'fhalbh agus a rèir coltais nach tig air ais. 'S fheàrr dhomh fhèin falbh agus deur beag fhaotainn a chuireas seachad an Nollaig dhomh fhìn."

Dhìrich i a' bhruthach, agus ràinig i mullach na bruthaich. Agus nuair a bha i a' dol seachad air sìthean, dè chuala i ach an ceòl a b' aighearach a chuala i riamh na beatha. Cha chuala i riamh ceòl dhe leithid, agus sheas i ga èisteachd. Agus bha a leithid de thàladh anns a' cheòl agus gun do choisich i a-null a

SGEULACHDAN AN TILLEY NA SGEULACHDAN

An Greusaiche Buidhe

dh'ionnsaigh an t-sìthein; bha fios aice gur ann bhon an t-sìthean a bha e a' tighinn. Mu dheireadh, chaidh i a-staigh.

Sheall i air a' chòmhlán dhe na sìthichean a bha a' dannsa air an ùrlar ris a' cheòl a bh' ann an seo, agus cò chunnaic i ach a companach? An duine aice fhèin! An Greusaiche Buidhe, 's e cho aotrom ri duine aca a' dannsa anns an ruidhle. 'S chaidh i a-null, agus chuir i a làmh na achlais agus sheas an Greusaiche Buidhe, agus 's gann a chreideadh e a shùilean. Cò bh' aige ach a bhean?

"Ò," ars ise, "thig a-mach às an ruidhle."

"Ud, a bhean," ars esan, "nach leig thu leam? Nach leig thu leam mionaid eile? Chan eil mi an seo ach deich mionaidean!"

"Deich mionaidean?"

Bha bliadhna mhòr ann bhon a chailleadh an Greusaiche Buidhe, ach bha an tìde dha cho goirid leis a' cheòl mhì-shaoghalta 's leis na seallaidhean brèagha, 's nach do dh'fhairich e e ach mar dheich mionaidean! Ach chaidh aig a' chaillich air a shlaodadh a-mach, 's chaidh iad dhachaigh, agus abraibh sibhse gun robh sunnd air muinntir a' ghlinne an Nollaig a bh' ann an sin.

Sin mar a chuala mise an sgeulachd agus mas breug bhuam i is breug thugam i.